

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos universiteto
Senato
2007 m. lapkričio 23d.
Nutarimu Nr. 26-05-02

ATNAUJINTA
2013 m. gruodžio 20 d.

GEROS VAISTINĖS PRAKTIKOS DIEGIMAS VAISTINĖSE

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorius:

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedra, doc. dr. Raimondas Radžiūnas

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė

parašas

Padaliniai, dalyvaujantys dalyko programoje:

1. Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedra, prof. dr. Jurga Bernatoniene

padalinio pavadinimas, vadovo pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė

parašas

Kaunas, 2013 m.

Dalyko programos duomenys

Mokslų sritis	Medicinos ir sveikatos mokslai
Mokslo kryptis (kodas)	Farmacija – M 003
Dalyko pavadinimas	Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS kreditai)
Paskaitos	40 val.
Seminarai	40 val.
Savarankiškas darbas	80 val.

Dalyko programos rengimo grupė

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavardė	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1	Doc. Raimondas Radžiūnas	docentas	387927	raimondas.radziunas@lsmuni.lt
2	Doc. Algirdas Baranauskas	docentas	387927	baranauskas@med.kmu.lt
3	Dr. Vaidas Skyrius	docentass	387927	vaidas.skyrius@lsmuni.lt
4	Dr. Jonas Grincevičius	lektorius	387927	jonas.grincevicius@lsmuni.lt

Dalyko programos aprašas:

1. Dalyko programos poreikis

Doktorantūros programa “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” yra skirta doktorantams, kurių studijos yra priskiriamos Farmacijos krypties. Ši programa skirta padėti doktorantams įgyti ir pagilinti svarbiausias žinias apie naujausius vaistinio praktinės veiklos standartų reikalavimus, jų diegimo, vykdymo, tobulinimo, vykdymo kontrolės ir valdymo principus. Kadangi per paskutiniuosius dešimtmečius pasaulinėje farmacijos praktikoje atsirado nauji vaistinio praktinės veiklos aspektai, susiję su farmacinė rūpyba, efektyvių vaistinių preparatų parinkimu pacientui, paciento konsultavimu ir savigyda, chroninėmis ligomis sergančių pacientų vaistų vartojimo ir jų gyvenimo kokybės priežiūra, teikiamų paslaugų kokybės užtikrinimu, klinicine farmacija ir farmakologiniu budrumu, todėl yra svarbu visus šiuos aspektus apjungti ir juos įdiegti į farmacijos praktiką.

Todėl studijos šios programos rėmuose doktorantams yra būtinos įveikti žinių ir patirties trūkumą. “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” programa yra svarbi doktorantams, kurie universitetinių studijų metu studijavo farmaciją. Programa jiems padės tobulinti savo žinias, suvokti ryšius tarp svarbiausių farmacijos praktikos vystymosi tendencijų ir suprasti vaistinėse teikiamų paslaugų kokybės diegimo, vykdymo, kontrolės, tobulinimo ir valdymo principus, nustatant naujus vaistinio veiklos ir jo teikiamų paslaugų kriterijus. Programos studijų metodai ugdytų tuos doktorantus, kurie būtini būsimai mokslinei veiklai, pvz., grupinės užduoties atlikimą ir pristatymą (probleminė užduotis savarankiškam darbui), mokslinių straipsnių tam tikra tema analizę ir komentavimą. Programa glaudžiai siejasi su kitomis farmacijos krypties dalykų programomis.

2. Dalyko programos tikslai

Programos “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” tikslas suteikti bendrą supratimą apie naujausių farmacijos praktikos tendencijų diegimą, sisteminią ir standartizavimą, kas nulemia kokybišką, teisingą ir saugų vaistinių preparatų vartojimą ir farmacinių paslaugų tiekimą visuomenei. Programos dalys yra skirtos:

1. Susipažinti su geros vaistinės praktikos nuostatų reikalavimais
2. Susipažinti su farmacinės paslaugos elementų klasifikavimo kriterijais.
3. Suprasti ir išanalizuoti svarbiausius vaistininko teikiamų farmacinių paslaugų kokybės vertinimo principus.
4. Susipažinti su kokybės vadyba ir jos principų taikymu vaistinės veikloje.
5. Išmokti skirstyti ir klasifikuoti farmacinės paslaugas bei geros vaistinės praktikos nuostatų reikalavimus į „sąlygines“ grupes: „žmogiškieji ištekliai“, „veiklos dokumentavimas“, „veikla ir teikiamos paslaugos“, „veiklos vietos reguliavimas“.
6. Susipažinti su „sąlyginių grupių“ struktūra ir išmokti jas analizuoti bei papildyti naujais farmacijos praktikos pasiekimais.

Programa “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” siejasi su kita Farmacijos krypties programa “Socialinė farmacija”. Programoje “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse“ nagrinėjami klausimai, susiję su vaistininko teikiamų paslaugų visuomenės vaistinėse standartizavimu, tobulinimu, kontrole, valdymu, naujausių reikalavimų vaistininko praktikai pritaikymu kasdieninėje farmacijos praktikoje. Tuo tarpu programa “Socialinė farmacija” yra skirta apžvelgti farmacijos istorinių šaltinių klasifikavimą, analizę ir interpretavimą; išanalizuoti farmacijos įstatyminės bazės kūrimosi raidą Europoje ir Lietuvoje, apžvelgti pagrindines farmacijos mokslo vystymosi raidos kryptis; išanalizuoti socialinės farmacijos vystymosi tendencijas bei informacinių sistemų farmacijoje kūrimu bei panaudojimu; susipažinti su farmacijos mokslo ir praktikos vystymosi tendencijomis pasaulyje; apžvelgti farmacinių paslaugų kokybės valdymo sistemas pasaulinėje praktikoje; analizuoti naujos vaistininko veiklos, farmacinės rūpybos elementų diegimą ir pritaikymo galimybes farmacijos praktikoje.

3. Dalyko programos sandara, turinys ir studijų metodai

Programos turinys

Ypatinga gyvybės ir sveikatos padėtis žmogaus vertybių skalėje užima labai svarbią vietą, kas nulemia visišką jų apsaugą visame pasaulyje. Visuotinės žmogaus teisės deklaracijos 25 straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta kiekvieno žmogaus teisė į pakankamą gyvenimo lygį, kuris gali užtikrinti paties žmogaus sveikatą ir gerovę, be visų kitų būtinųjų dalykų atkreipiant ir į medicinos priežiūrą. Vaistininkas, būdamas sveikatos priežiūros specialistų komandos dalimi, vykdo labai svarbias ir reikšmingas paslaugas visuomenei. Todėl vaistininko teikiamų pacientams farmacinės paslaugos kokybė yra būtina ir visiems suprantama, bet sunkiai apibrėžiama sąvoka. Kokybę galima apibūdinti kaip turimų charakteristikų visumos atitikties reikalavimus laipsnį. Vaistininko teikiama farmacinės paslaugos kokybė turi būti nustatoma vertinant jos elementus ir lyginant juos su reikalavimais, kuriuose atsispindi paciento poreikiai ir lūkesčiai bei valstybės nustatyti privalomieji reikalavimai. Taigi vaistininko teikiamų pacientams farmacinių paslaugų kokybės reikalavimus sudaro pacientų (paslaugų vartotojų) ir valstybės nustatyti reikalavimai, susiję su vaistinio preparato efektyvumu, saugiu jo vartojimu, laiku teikiama farmacine paslauga, tinkamumu konkrečiam pacientui. Visi šie reikalavimai turi atsispindėti paslaugos tiekėjo (šiuo atveju vaistininko) vidaus dokumentuose – standartuose. Programa leis doktorantams susipažinti vaistininkų teikiamų pacientams farmacinių paslaugų kokybės valdymo reikalavimais, diegimu, kokybės sistemos

reikalavimais, farmacinės paslaugos valstybiniu reguliavimu, farmacinės paslaugos elementais, o taip pat sudarys galimybę analizuoti procesus, vykstančius visuomenės vaistinėse.

Studijų metodai ir apimtis

Užsiėmimo forma	Apimtis val./ %
Teorinė dalis. Paskaitos	40 (25%)
Teorinė-praktinė dalis. Seminarai, surinktų duomenų analizė, apibendrinimo ir interpretacijos pristatymas.	40 (25%)
Individualus savarankiškas darbas: a) pasiruošimas seminarams; b) literatūros duomenų analizė, duomenų rinkimas visuomenės vaistinėse; c) pasirengimas aptarti ir pristatyti apibendrintus duomenis; d) literatūros paieška duomenų bazėje	80 (50%)
Žinių patikrinimas (egzaminas)	
Iš viso	160

TEORINĖ DALIS

Eil. Nr.	Paskaitos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
1.	Kokybės vadyba vaistinių veikloje valstybės ir įmonės lygmeniu. Kokybės standartų taikymas sveikatos priežiūroje.	2 val.	Prof. Rimantas Pečiūra
2.	Kokybės vadyba ir jos principų taikymas vaistinės veikloje. Kokybė kaip siektinas tikslas. Geros vaistinių praktikos esmė ir paskirtis. Gera vaistinių praktika ir visuotinė kokybė.	2 val.	Prof. Rimantas Pečiūra
3.	Vaistininko vaidmuo sveikatos apsaugos sistemoje. Nauja vaistininko praktikos paradigma. Naujausi vaistininko veiklos pokyčiai pasaulinėje praktikoje. Susitikimai su pacientais. Pacientų, sergančių chroninėmis ligomis, rūpyba visuomenės vaistinėse. Savigydos aspektai. Klinikinės farmacijos vystymasis. Farmakologinis budrumas. Farmacinės paslaugos klasifikavimas. Profesinės veiklos siekiamumas – „aštuonios žvaigždės“.	2val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
4.	Vaistininko veiklos ypatybės paciento priežiūros procese – praktinės perspektyvos. Paciento gydymo vaistais poreikio įvertinimas. Paciento farmakoterapijos aktualių ir potencialių problemų sprendimo keliai. Informacijos apie paciento problemas kaupimas ir panaudojimas. Pastovus vaistininko profesinės veiklos tobulinimas ir mokymas. Kritiškas veiklos vertinimas.	2val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
5.	Farmacinių paslaugų kokybės valdymo standartai. Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) geros vaistinės praktikos reikalavimai.	2 val.	Prof. Arūnas Savickas

	FIP nuorodos dėl visuomenės aprūpinimo vaistiniais preparatais. FIP reikalavimai gerai vaistinių praktikai. Kasdieninės vaistininko praktikos grupavimas. FIP reikalavimų gerai vaistinės praktikai turinys.		
6.	Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) geros vaistinės praktikos diegimo rekomendacijos. Vaistinės farmacijos personalo paslaugų prieinamumas visuomenei. Personalo mokymas. Nauji vaistininko veiklos aspektai visuomenės vaistinėse. Vaistininko veiklos su vaistiniais preparatais standartizavimas. Informacijos apie vaistinius preparatus tiekimas. Pacientų konsultavimas. Farmacinės rūpybos proceso diegimas. Savigydos standartizavimas.	2 val.	Prof. Arūnas Savickas
7.	Geros vaistinės praktikos reikalavimai ES šalyse. Vaistų gamybos, platinimo ir tiekimo visuomenei standartizavimas ES. Vaistinės įrangos reikalavimai. Vaistinės personalas ir jo funkcijos. Vaistų įsigijimo, vaistų išdavimo standartizavimas. Reikalavimai pacientų savigydei organizuoti. Farmakologinio budrumo reikalavimai.	2 val.	Prof. Arūnas Savickas
8.	Geros vaistinės praktikos reikalavimai dėl bendradarbiavimo su sveikatos priežiūros specialistais Reikalavimai bendradarbiavimui LR teisinėje bazėje. Bendradarbiavimo situacijos su sveikatos priežiūros specialistais apžvalga Lietuvoje. Reikalavimai bendradarbiavimui ES šalyse.	2 val.	Doc. Jonas Grincevičius
9.	Ekstemporalinių vaistų gamybos aprašymo reikalavimai. Ekstemporalinių vaistinių preparatų ypatybės. Aprašinių vaistinių preparatų gamyba. Vaistinių preparatų gamybai naudojamos vaistinės ir kt. pagalbinės medžiagos. Pramoniniu būdu pagamintų vaistinių preparatų pakuotės keitimas. Pagamintų ekstemporalinių vaistinių preparatų ženklavimas ir laikymas.	2val.	Doc. Algirdas Baranauskas
10.	Sveikatos stiprinimų programų vykdymo dokumentavimas. Sveikatos stiprinimo programų rengimas. Tikslinių pacientų grupių įtraukimas. Sutikimo dalyvauti sveikatos stiprinimo programose paruošimas. Sveikatos stiprinimo programų rezultatų monitoringas.	2 val.	Dr. Jurgita Daušienė
11.	Vaistinių preparatų užsakymas, pirkimas ir priėmimas iš tiekėjo. Reikalavimai užsakomiems vaistiniams preparatams. Vaistinių preparatų platinimo Lietuvos Respublikoje reguliavimas. Vardinių vaistinių preparatų įsigijimas. Retųjų vaistinių preparatų patekimo į rinką reikalavimai. Pirminė apžiūra priimant vaistus. Priimtų vaistinių preparatų kokybės vertinimas. Klaidų taisymas.	2val.	Dr. Vaidas Skyrius

12.	Vaistinės personalo kvalifikacijos kėlimas (mokymas). Bendrieji reikalavimai darbuotojų mokymui. Vidiniai ir išoriniai darbuotojų mokymai. Pirminis apmokymas naujai priimtiems darbuotojams. Su tiesioginiu darbu susijęs mokymas. Periodiniai apmokymai. Apmokymai pagal naujas/ pakeistas standartines darbo procedūras ir kt. dokumentus, farmacinę veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Mokymas už įmonės ribų. Darbuotojų mokymo bylų tvarkymas.	2 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
13.	Skundų registravimas ir valdymas. Skundai, jų registravimo ir tyrimo tvarka. Gautų skundų analizė, koregavimas, prevenciniai veiksmai.	2val.	Doc. Algirdas Baranauskas
14.	Farmacinės veiklos auditas. Audito planavimas. Auditoriaus parinkimas. Auditoriaus bruožai. Audituojamosios veiklos analizė. Kritinių taškų nustatymas. Audito klausimų sudarymo kriterijai. Audito klausimų svarstymas su audituojamosios srities darbuotojais. Audito atlikimas. Ataskaitos sudarymas. Neatitiktys ir trūkumai. Koregavimo ir prevenciniai veiksmai. Pakartotinis auditas. Neplaninis auditas.	2 val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
15.	Farmacinės rūpybos paslaugos teikimas. Duomenų apie pacientą rinkimas, kaupimas ir saugojimas. Surinktų duomenų analizė, tinkamas įvertinimas. Gydomo vaistais plano sudarymas, priežiūra ir modifikavimas. Farmacijos ir medicinos duomenų bazės panaudojimas. Kitų paslaugų teikimas vaistinėje.	2 val.	Dr. Vaidas Skyrius
16.	Geros vaistinės praktikos dokumentų parengimas, analizė,atnaujinimas ir valdymas. Geros vaistinės praktikos dokumentai. Bendrieji reikalavimai. Geros vaistinės praktikos kokybės vadovas: turinys, antraštė, taikymo sritis, vertinamoji analizė, patvirtinimas ir peržiūra, kokybės politika ir tikslai, organizacija, atsakomybė ir įgaliojimai, nuorodos, geros vaistinės praktikos sistemos aprašymas. Dokumentais įformintos procedūros. Parengimo principai, rekomenduojama struktūra. Rengimo etapai.	2 val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
17.	Informacijos pacientams teikimo ypatumai. Informacijos teikimo svarba. Ypatingos pacientų grupės. Patikimi farmacinės informacijos šaltiniai. Diferencijuoti informacijos pateikimo būdai ir metodai.	2 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
18.	Geros vaistinės praktikos dokumentų parengimas, analizė,atnaujinimas ir valdymas. Darbo instrukcijos. Formos. Kokybės planai. Išorės dokumentų analizė ir valdymas. Geros vaistinės praktikos dokumentų patvirtinimas, išleidimas ir	2 val.	Doc. Raimondas Radžiūnas

	valdymas. Geros vaistinės praktikos dokumentų hierarchija.		
19.	Įvairių geros vaistinės praktikos dokumentų sudarymo ypatumai. Pareigų instrukcijų sudarymas. Mokymo programos. Pacientui suteiktos informacijos apie vaistą paklausos fiksavimas. Paciento informavimo dokumentai. Įtariamų vaistinio pašalinių reakcijų užrašymas. Pranešimas apie vaistų sąveiką. Neteisingai išrašytų vaistų analizė ir apskaita. Paciento kortelės sudarymas. Neregistruotų vaistų tiekimo apskaita. Informavimas apie naujus vaistinius preparatus. Duomenų apie gydytojus įrašų charakteristika. Paciento vartojamų vaistų įrašai.	2val.	Dr. Vaidas Skyrius
20.	Geros vaistinės praktikos sąryšis su gera gamybos praktika ir gera vaistų platinimo praktika. Geros gamybos praktikos reikalavimai. Geros vaistų platinimo praktikos reikalavimai. Jų palyginimas su geros vaistinės praktikos nuostatais.	2 val.	Doc. Algirdas Baranauskas

TEORINĖ-PRAKTINĖ DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
1.	Vaistinėje teikiamų paslaugų kokybės vadybos principai. Kokybės vadybos elementai.	4 val.	Prof. Rimantas Pečiūra
2.	Geros vaistinės praktikos kokybės vadovo parengimas. Valdymas, keitimas, pareigų ir įgaliojimų matricos sudarymas, sistemos aprašymas.	4 val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
3.	Vaistinių preparatų kokybė, saugojimas ir patikimumas. Aprašymas, dokumentų sudarymas, atliekamų veiksmų vertinimas.	4 val.	Doc. Raimondas Radžiūnas
4.	Informacijos pacientams suteikimo ypatumai Patikimų farmacinės informacijos šaltinių paieška. Svarbiausių informacijos aspektų išskyrimas skirtingoms pacientų grupėms. Diferencijuoti informacijos pateikimo būdai ir metodai.	4 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
5.	Ekstemporalinių vaistų gamybos aprašymo dokumentų sudarymas. Pagamintų vaistinių preparatų ir vaistinių medžiagų kokybės užtikrinimas. Vaistinių preparatų kokybės kontrolės aspektai. Standartinės darbo procedūros. Vaistinių preparatų gamybos protokolai. Vaistinių medžiagų, pagamintų vaistinių preparatų analizės protokolai.	4 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
6.	Farmacinės rūpybos proceso planas	4 val.	Doc. Vaidas Skyrius

	Sudarymas ir įgyvendinimas visuomenės vaistinėje.		
7.	Vaistinės personalo mokymo poreikio nustatymo būdai. Naujai priimtų darbuotojų mokymo ypatumai. Darbuotojų supažindinimas su naujausiais farmacijos praktikos pasiekimais. Nustatytų išorės ir organizacijos vidaus reikalavimų pateikimas personalui. Darbuotojų mokymo programa, jos sudarymas.	4 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
8.	Sveikatos stiprinimų programų rengimas. Sveikos gyvensenos programų kūrimo etapai. Sveikatos stiprinimo priemonių paruošimas. Galimi sveikatos stiprinimo projektų finansavimo šaltiniai. Tikslinių pacientų grupių nustatymas ir įtraukimas. Sveikatos stiprinimo programų rezultatų monitoringas.	4 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
9.	Farmakologinio budrumo sistemos reikalavimų diegimas. Poregistracinio vaisto stebėjimo ypatybės visuomenės vaistinėje. Atliktų veiksmų dokumentavimas. Bendradarbiavimas su sveikatos apsaugos valymo organais.	4 val.	Dr. Vaidas Skyrius
10.	Vaistininkas, pacientas, gydytojas. Geros vaistinių praktikos nuostatose numatytos vaistininkų ir kitų suinteresuotų asmenų teisės ir pareigos. Farmacinės paslaugos teikimo modelis. Išoriniai ir vidiniai veiksniai turintys įtakos farmacinės paslaugos teikimui. Vaistininko ir vaistininko profesijos reikšmė visuomenei.	4 val.	Doc. Jonas Grincevičius

SAVARANKIŠKAS DARBAS

Savarankiškas darbas - 80 val.

1. Literatūros, būtinos seminarams pasiruošti, rinkimas ir analizė.
2. Literatūros duomenų analizė, duomenų rinkimas visuomenės vaistinėse.
3. Pasirengimas aptarti ir pristatyti apibendrintus duomenis.
4. Literatūros paieška duomenų bazėse.

4. Dėstytojai

1. Dalyko programoje dėstysiantys profesoriai:

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros vedėjas, prof. hab. dr., Arūnas Savickas.
Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros profesorius Rimantas Pečiūra.

Dalyko programoje dėstysiantys docentai:

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Raimondas Radžiūnas.
Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Algirdas Baranauskas.
Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Jonas Grincevičius.

Kiti dalyko programos dėstytojai:

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros lektorius dr., Vaidas Skyrius

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros lektorė, dr. Jurgita Daukšienė

5. Metodinis dalyko programos aprūpinimas

Pagrindinė rekomenduojama literatūra

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1.	Developing pharmacy practice. A focus on patient care	Karin Wiedenmayer, Rob S. Summers, Clare A.Mackie	2006, WHO
2.	International drug regulatory mechanisms.	Albert I Wertheimer, Mickey C. Smith	2003, Pharmaceutical Products Press
3.	Pharmacy practice	Kevin M.G. Taylor, Geoffrey Harding	2001, Taylor and Francis
4.	Pharmacy law and practice (third edition)	Jonathan Merrills, Jonathan Fisher	2003, Blackwell Science
5.	Visuotinės kokybės vadyba	Barczyk C.	1999, Eugrimas
6.	Kokybės vadybos metodai ir modeliai	J. Ruževičius	2006, VU
7.	Health promotion for pharmacists	Alison Blenkinsopp, Rhona Panton, Claire Anderson	2001, Oxford University Press
8.	Information technology for pharmacists	Richard Fisher	2006, Pharmaceutical Press
9.	The elements of quality in pharmaceutical care	Charles P. Coe	1992, American Society of Hospital Pharmacists
10.	Validation instruments for community pharmacy. Pharmaceutical care for the third millennium.	Lilian M. Azzopardi	2000, Pharmaceutical Products Press
11.	Medical writing in drug development. A practical guide for pharmaceutical research.	Robert J. Bonk	2001, Pharmaceutical Products Press
12.	Marketing pharmaceuticals services: patron loyalty, satisfaction and preferences	Harry A. Smith, Joel Coons	2001, Pharmaceutical Products Press
13.	The World Medicines situation	WHO	2011, Geneva

Papildoma literatūra

1. Alte D, Weitschies W, Ritter CA. Evaluation of Consultation in Community Pharmacies with Mystery Shoppers. *The Annals of Pharmacotherapy* 2007 May; 41(6):1023-1030.
2. Bell JS, Väänänen M, Ovaskainen H, Närhi U, Airaksinen MS. Providing patient care in community pharmacies: practice and research in Finland. *Ann Pharmacotherapy* 2007 Jun;41(6):1039-46.
3. Bond CM, Hannaford P. Issues Related to Monitoring the Safety of Over-The-Counter (OTC) Medicines. *Drug Safety* 2003;26(15):1065-1074.

4. Bond CM, Matheson C, Williams S, Williams P, Donnan P. Repeat prescribing: a role for community pharmacists in controlling and monitoring repeat prescriptions. *BJGP* 2000 Apr;50(453): 271–275.
5. Caamaño F, Tomé-Otero M, Takkouche B. Factors associated with the pharmacist counselling without dispensing. *Pharmacoepidemiology and Drug Safety* 2006;15(6):428 – 431.
6. Carmel M Hughes CM. Monitoring self-medication. *Expert Opinion on Drug Safety* 2003 Jan;2(1):1-5.
7. Cavaco AM, Sousa Dias JP, Bates IP. Consumers' perceptions of community pharmacy in Portugal: a qualitative exploratory study. *PWS* 2005 Feb;27(1):54-60.
8. Dėl Geros vaistinių praktikos nuostatų patvirtinimo: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V – 494, 2007 06 15, Valstybės Žinios, 2007 06 21, Nr. 68 – 2690.
9. Dėl Lietuvos nacionalinės vaistų politikos nuostatų patvirtinimo: Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. IX-1604, 2003 06 05, Valstybės žinios, 2003 06 11, Nr. 56-2488.
10. Eickhoff Ch, Verheyen F, Schultz M. Health promotion in community pharmacy: experiences and perspectives in Germany. Eschborn: Center for Drug Information and Pharmacy Practice; 2001. Available at: <http://www.univie.ac.at/phc/pics/docs/doc86.pdf>
11. Gall M, Borg W, Gall J. Education research. An Introduction. New York: Allyn & Bacon; 2002.
12. Gronroos C. Service Management and Marketing. Lexington: Lexington Books; 1990.
13. Hedvall MB, Paltschik M. Developing Pharmacy Services: a Customer-driven Interaction and Counselling Approach. *The Service Industries Journal* 1991 Jan;11(1):36-46.
14. Herborg H, Sørensen EW, Frøkjær B. Pharmaceutical care in community pharmacies: practice and research in Denmark. *Ann Pharmacother* 2007 Apr;41(4):681-9.
15. Jusaitė A. Lietuvos farmacija reformų kelyje. Iš Jansson E, Usonis V, redaktoriai. Medicinos praktikos vertinimas Lietuvoje. Pirmieji žingsniai. Vilnius: Lietuvos apsaugos ministerija; 1993. p. 79- 88.
16. Katajavuori NM, Valtonen SP, Pietilä KM, Pekkonen OA, Lindblom-Ylänne SA, Airaksinen MS. Myths behind patient counselling: a patient counselling study of non-prescription medicines in Finland. *Journal of social and administrative pharmacy* 2002;19: 129-136. Available from: URL: <http://hdl.handle.net/1975/916>.
17. Lietuvos Respublikos Farmacijos įstatymas: Lietuvos Respublikos Seimo įstatymas Nr. X – 709, 2006 06 22, Valstybės Žinios, 2006 07 18, Nr. 78 – 3056.
18. Mikalauskienė R, Davalgienė J, Radžiūnas R, Skyrius V, Aniūnas M. Paciento konsultavimo kokybės tyrimas ir farmacinės informacijos gavimo šaltiniai visuomenės vaistinėje. *Medicina* 2003; 39(2 priedas):148-153.
19. Nørsgaard LS, Colberg L, Niemann MR. The role of the Danish community pharmacist: perceptions and future scenarios. *PWS* 2001;23(4):159-164.
20. Noyce PR. Providing patient care through community pharmacies in the UK: policy, practice, and research. *Ann Pharmacother* 2007 May;41(5):861-8.
21. Pharmaceutical Group of the European Union. Good Pharmacy Practice in Europe. 1996; Available at: <http://www.pgeu.org/Portals/6/documents/before/GOOD%20PHARMACY%20PRACTICE%20IN%20EUROPE.doc>.
22. Report of the third WHO Consultative Group on the Role of the Pharmacist, Vancouver, Canada, 27–29 August 1997 // Geneva: World Health Organization. - 1997, Nr. WHO/PHARM/97/599. Available at: <http://www.who.int/medicines/>
23. Silverman D. Doing qualitative research: a practical handbook. London: SAGE; 2005. p. 46-47, 63, 121, 163, 183, 236.

24. Skyrius V, Kapočius K, Radžiūnas R. Paciento medicininis įrašas vaistinėje: informacinės sistemos kūrimas ir jos pritaikymo galimybės Lietuvos visuomenės vaistinėse. *Medicina* 2003; 39(2 priedas): 154-159.
25. Skyrius V, Radžiūnas R, Baranauskas A, Barsteigienė Z. Lietuvos vaistinėse teikiamų farmaciniu paslaugų kokybės atitikimo ES šalių vaistinėms galiojančioms rekomendacijoms paslaugų kokybei analizė. *Biomedicina* 2002;2:171.
26. Skyrius V, Radžiūnas R, Barsteigienė Z, Baranauskas A, Grincevičius J. Farmacinės rūpybos elementų įgyvendinimo Lietuvos visuomenės vaistinėse galimybių analizė. *Medicina* 2003; 39(2 priedas): 143-147.
27. Skyrius V. Farmacinių paslaugų kokybės sistemos tyrimas ir įdiegimas Lietuvoje: daktaro disertacija: biomedicinos mokslai, farmacija, (09B). Kaunas: Kauno Medicinos universitetas; 2003.
28. Smaliukienė R. Farmacijos verslo plėtra: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03S). Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas; 2002.
29. Stašys R. Lietuvos sveikatos priežiūros paslaugų rinka: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba, administravimas (03S). Vilnius: Vilniaus universitetas; 2001.
30. Tome-Otero MT, Gestal-Otero JJ, Caamaño FI, Takkouche B. Influence of pharmacists' opinions on their dispensing medicines without requirement of a doctor's prescription. *Gaceta sanitaria: Organo oficial de la Sociedad Española de Salud Pública y Administración Sanitaria* 2005;19(1):9-14.
31. Volmer D, Lilja J, Hamilton D. How well informed are pharmacy customers in Estonia about minor illnesses and over-the-counter medicines. *Medicina* 2007; 43(1):70-78
32. Westerlund LT, Marklund BR, Handl WH, Thunberg ME, Allebeck P. Nonprescription drug-related problems and pharmacy interventions. *Ann Pharmacother* 2001;35(11):1343-9.
33. Wilkinson RG. The Impact of Inequality: How to Make Sick Societies Healthier. New York: New Press; 2005.
34. Daukšienė J. Visuomenės vaistinės pacientų gaunamos farmacinės ir sveikatinimo informacijos tyrimas ir vertinimas: daktaro disertacija: biomedicinos mokslai, farmacija, (09B). Kaunas: Kauno Medicinos universitetas; 2010.
35. Smith FJ. Conductin Your Pharmacy Practice Research Project. 2nd ed. Pharmaceutical Press. London Chicago, 2010.
36. Rickles NM, Wertheimer AI, Smith MC. Social and Behavioural Aspects of Pharmaceutical care. 2nd ed. Jones and Bartlett Publishers Sudbury, Massachusetts, 2010.

Internetiniai pulapiai ir portalai, kuriuose galima rasti naudingos informacijos

<http://www.pgeu.org>
<http://www.who.int>
<http://www.girp.org>
<http://www.seimas.lt>
<http://www.portalfarma.org>
<http://www.aponet.de>
<http://www.sundhed.dk>
http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm
<http://www.emea.europa.eu/>
http://ec.europa.eu/health/index_en.htm

6. Įvertinimas

Suminis balas: 100% balo sudaro: 30% auditorinio darbo + 30% savarankiško darbo + 40% baigiamojo teorinio ir praktinio patikrinimo.